

TAK SI TU ŽIJEME: V OBCI BACÚCH DOVOLENKOVALA BOŽENA NĚMCOVÁ

č. 31/4. 8. 2018 • 1,30 € • www.zivot.sk

ŽIVOT

NÁŠ

SERIÁL!

ŽIVOT NA ZÁMKU

Slováci a Česi kupujú drahé ruiny. Vracajú im zašlú krásu a bývajú v nich

SPOVEĎ

Luky Hoffmann opäť prepadol drogám, liečiť sa nešiel

PÁTER PIO

Známy muž so stigmami uzdravuje aj 50 rokov po smrti

Policajná profesorka

LUCIA KURILOVSKÁ radí študentom
nesledovať niektoré krimiseriály

ČESKÍ „GRÓFI“ MAJÚ ĎALEKO K SVOJIM PREDCHODCOM. ŽIA DEN LUXUS, LEN NEKONEČNÁ PRÁCA

Život na zámku

LENKA a ZDENĚK NOVÁČKOVCI milujú históriu, vďaka zámku v nej môžu byť pravidelne.

Deväťkilometrový tok českej rieky DIVOKÁ ORLICA skrášľujú dva stredoveké hrady a štyri romantické zámky. Niekdajšie historické sídla dnes vlastnia šľachtici, štát i bežní smrteľníci.

Zdeněk Nováček sa k svojej nehnuteľnosti v obci Potštejn v Královohradec-kom kraji dostal vďaka netradičnej otázke: „Nechceš kúpiť zámok?“ V inzeráte stálo: Objekt s rozsiahlym parkom, cena 8 miliónov českých korun,

zn. v zúboženom stave. Ani nelichotivý popis ho neodradil, aby sa išiel do dediny so svojou manželkou pozrieť.

Potštejn volal o pomoc: „Kúpte ma!“

„Hneď keď sme prišli na nádvorie, bolo nám jasné, že zámok bude náš. Doslova nám hovoril: ‚Kúpte ma, kúpte ma!‘ Má dušu už od pohľadu, a to veľmi závažilo. Oslovil nás napriek tomu, že tu bol obrovský neporiadok a väčšina miestností zdemolovaná. Pol roka trvalo, kým sme odtiaľ vyniesli všetky haraburdy, ktoré predchádzajúci majitelia do zámku nanosili. Vyhadzovali sme sporáky, nepoužiteľný náby-

Región, kadiaľ tečie Divoká Orlica, je plný malebných zákutí.

tok a rôzne nefunkčné spotrebiče. Bývalí vlastníci tu totiž chceli zriadiť hotel. Našťastie sa im to nepodarilo, a tak sme mohli naše vízie realizovať my,“ hovorí

na úvod český podnikateľ, ktorého snom nikdy nebolo vlastniť podobný historický skvost. K dejinám a pamiatkam však mali so svojou polovíčkou vždy blízko,

čo bol jeden z dôvodov, prečo sa do seba zamilovali. „Prvotný cieľ kúpy bol vystavovať manželkino umenie, keďže po revolúcii sa rozhodla skončiť s kariérou

právničky. Dopadlo to tak, že v galérii, ktorú sme tu zriadili, nevystavujeme len jej diela, ale aj výtvary mnohých ďalších šikovných umelcov.“

Manželka neobsedí

Objekt, ktorý bol odpudzujúci už na prvý pohľad, za necelé dva roky sprístupnili verejnosti. Podľa pôvodných dokumentov a fotografií najprv zreštaurovali tri miestnosti. Napočudovanie, dozor nad robotníkmi nedržal pán Zdeněk, ale manželka Lenka. „Od začiatku bola motorom pri kúpe, prestavbe i prevádzke. Neobsedí ani chvíľu. Ak musí sedieť, ako minule, keď sme si po práci dali so všetkými zamestnancami večeru, necíti sa vo svojej koži. Rozmýšľa nad tým, koľko ruží ešte nestihla →

Zámok Potštejn roky chátral, až kým sa ho neužali Nováčkovci.

Pôvodne 4-metrová knižnica v Potštejne obsahovala množstvo vzácných kníh. V roku 1948 ich však zhabali.

→ obstrihať, koľko koláčikov potrebuje urobiť pre hostí a ktorá časť potrebuje nový náter,“ vraví otec troch detí a zároveň pozerá na manželku, ktorá mu dáva za pravdu. „Pamätám si, keď sme zámok prvýkrát sprístupnili. Sadli sme si na nádvorie a čakali, či niekto príde. Nemali sme peniaze na žiadnu propagáciu, preto sme len na bránu napísali, že zámok je po rokoch opäť sprístupnený. Prišla skupina okoloidúcich, pripojili sme

sa k nim na prehliadku a čakali na ich reakcie. Boli nadšení a na záver skonštatovali: ‚Škoda, že môžeme vidieť len tak málo, hoci zámok je obrovský.‘ A to nás nakoplo, aby sme v prestavbe pokračovali,“ spomína Lenka Nováčková.

Jeden zámok nestačí

Za 14 rokov sa im podarilo zrekonštruovať napríklad mramorovú sálu, kde gróf Jan Ludvík Harbuval Chamaré usporadúval

Panstvo v Častoloviciach bolo vždy plné zelene a kvetov.

Grófica DIANA PHIPPS STERNBERGOVÁ si na šľachtický titul nepotrpí.

Renesančnú arkádovú chodbu na zámku v Častoloviciach mnohí považujú za najkrajšiu. Preto si ju každý fotí.

Rytierska sieň. Drevený strop s výjavmi zo Starého zákona.

veľké stretnutia šľachtických rodov zo širokého okolia, jedáleň so zachovaným ozdobným porcelánom z čias rodu Chamaré či knižnicu, v ktorej našli takmer 700 kníh. Tie sú dnes uložené v archíve v Zámrsku. Pridanú hodnotu dostal objekt až po tom, keď 8 miestností premenili na hotelové izby. „Vlastniť zámok a vyberať vstupné za prehliadky vám vráti len nepatrnú časť financií, ktoré do prestavby investujete. Rozmýšľali sme preto, ako sa dostať aspoň na nulu. Vďaka hotelu môžeme zarobené peniaze opäť dávať do

Združení v asociácii

Príbehy novodobých „hradných pánov“ z našej reportáže nie sú v Českej republike až také výnimočné. Existuje tu dokonca Asociácia majiteľov hradov a zámkov združujúca okolo päťdesiatky vlastníkov historických objektov – najmä niekdajších šľachtických sídiel. Tá sa každoročne pripája k celoeurópskemu Týždňu súkromného kultúrneho dedič-

stva. Tento rok koncom mája sprístupnili počas štvordňovej akcie 16 objektov, kde boli okrem samotnej prehliadky súčasťou programu výstavy, koncerty či sprístupnenie nových častí. Bonusom pre milovníkov histórie je fakt, že pamiatkami ich sprevádzajú samotní vlastníci. Môžu sa tak zoznámiť s ich neraz veľmi dramatickými životnými osudmi.

Hluboká nad Vltavou

ďalších opráv. Zateká strecha, renováciu si žiada aj fasáda a ďalšie časti,“ približuje majiteľ. Kto na zámku prespí, čaká ho historická posteľ a posedí si na 100 rokov starých stoličkách. Potštejn však nie je jediná zámocká nehnuteľnosť zapísaná v katastri na Nováčkovcov. Ďalšou je zámok Pakoměřice neďaleko Prahy.

Keď je majiteľ záhradníkom

Podnikateľ s kancelárskou technikou kedysi zamestnával stovku ľudí, dnes mu stačia dvaja. Netají sa tým, že najviac peňazí zarobil v 90. rokoch. Nevozil sa však na drahých autách, ani nehýril na luxusných dovolenkách. Ušetrené peniaze investoval do histórie, ktorú zveľaďuje pre ďalšie generácie. To, že zatiaľ žiadne z jeho detí o potštejnský zámok nejaví záujem, mu neprekáža. Netrvá na tom, aby sa deti narobili v šľachtickom sídle ako ich rodičia. Bude rád, ak sa raz his-

torický skvost dostane do dobrých, hoci aj cudzích rúk. Manželom Nováčkovcom nechýbajú skromnosť, pracovitosť a pokora. Vraví, že si veľmi dobre pamätajú na svoje začiatky, na roky driny, a preto peniazmi neplytvajú a ani sa nevyvyšujú. „Začínali sme v mini byte, ktorý mal 20 štvorcových metrov. Bola to bývalá pivnica, z ktorej sme najskôr museli vyháňať uhlie, až potom doň priviezť posteľ. Dnes máme v zámku jedenapoližbový byt, no radšej by ste ho ani nechceli vidieť. Nejde o žiaden luxus. Je to skôr skladiisko vecí, ktoré nie sú vystavené pre verejnosť. Máme však skvelý pocit, že môžeme prespávať v krídle, kde bývali Tomáš Garrigue Masaryk či Antonín Zápotocký,“ teší sa pani Lenka. Pri otázke, ako reagujú turisti, keď zistia, že je majiteľovou ženou, sa rozosmeje. „Keďže stále pobežujem v pracovnom odevu, neučesaná a s náradím v ruke, zamestnanci majú zakázané hovoriť, kto som. Stalo sa, že

Knižnica v častolovickom zámku je plná básní, náboženskej literatúry, kníh o výtvarnom umení.

Interiéry v Častoloviciach sú výsledkom práce grófký Diany Phipps Sternbergovej.

→ som strihala ruže, manžel kosil park a pristavil sa pri nás návštevník s poľutovaním, aká je to namáhavá práca. Pýtal sa, koľko záhradníkov tu pracuje. Povedali sme, že my dvaja a nepriznali sme sa, kto sme. Lebo v tej chvíli sme boli naozaj záhradníci.“

Dve stovky izieb v Častoloviciach

Susedou Nováčkovcov je 82-ročná grófká a rodáčka z Viedne Diana Phipps Sternbergová, ktorá obýva zámok Častolovice. Za to, že jej niekdajšie rodinné sídlo v reštitúcii v roku 1992 vrátili, vďačí svojej dlhoročnej priateľke Olge Havlovej. Opúšťala ho totiž ako 12-ročná, keď ho komunisti znárodnili, a neverila, že sa raz doň opäť vráti. „Dlhé roky som žila v Anglicku, kde som pracovala ako bytová dizajnérka. Pomáhala som Olge s interiérom na Hrade a zámku Lány. Práve ona mi navrhla, aby som sa pokúsila o znovuzískanie toho, čo kedysi patrilo našej rodine. Priznám sa, že ma musela chvíľu presvedčať. Dnes som jej vďačná, že ma naštartovala a podarilo sa to. Dostala som späť nielen Častolovice, ale i zámok v Zásmukách,“ hovorí

milovníčka ruží a mopslíkov. Len čo sa dostala opäť k majetku, pustila sa do obnovy rodinného sídla. Dať do poriadku 220 miestností je však neko-

nečná práca. Sú zariadené tak, až má návštevník pocit, akoby v každej z nich denne prebiehal skutočný život. Jednou z obľúbených miestností domácej

panej je izba, v ktorej zhromaždila svoje hračky. Dokonca i tie, ktoré si už ako dospelá kupovala na burze vo Veľkej Británii. V ženskom salóne vystavila zbierku porcelánových vtáčikov, ktoré našla schované v truhlici na povale. V izbe, kedysi určenej len pre pánov, je zas 100 rokov stará prikrývka zošitá patchworkovou technikou. Jedálni a rytierskej sieni oficiálne politické návštevy či sobášne skutočne vdýchnu život. Iba v nich možno chodiť po pôvodných drevených podlahách. Oplatí sa dvihnúť zrak aj na stropy zdobené drevom a maľbami.

Grófká strihá ruže a kŕmi zver

To, že majiteľkinou vášňou sú ruže, badať už pri vchode do areálu. Zdobia totiž nielen priestory zámku z 13. storočia, ale aj priľahlý park s rozárium, kde nájdete 220 druhov týchto kvetín. Ďalšou zo zaujímavostí je, že nie všetky majú trne a pichajú. Šľachtická sa pred návštevníkmi v útrobach histo-

Zvernica je obľúbeným miestom na oddych.

PAVEL HUBÁLEK si tajomstvo šéfkuchára nenecháva iba pre seba. Komu chuť, tomu recept s radostou prezradí.

Recepty šéfkuchár nachádza v starých kuchárskych knihách svojich babičiek.

rického areálu neukrýva. Kto ju chce stretnúť, nech si na ňu počká v anglickom parku, kde pravidelne o jedenástej a o pol štvrti vyvádza svojho štvornohého miláčika. Okrem toho sa kochá kvetinami. Len čo uvidí zle zastrihnutý ker, berie do ruky nožnice a chopí sa práce. Prípadne hodí granuly pod zub kozám, lamám či bielym danieľom, ktoré žijú v zámockom zverinci. Urobiť tak môže ktokoľvek, kto si ich pri vstupe do areálu kúpi spolu s lístkom. Prejesť by sa vraj zvierací obyvatelia nemali, keďže na každý deň správcovia vyčlenia maximálny počet vrecúskov krmiva. Keď je všetko predané, máte smolu.

Povedať zákazníkovi nie je hriech

Nie o smole, ale o šťastí budete určite hovoriť, keď sa zastavíte naplniť prázdne bruchá v Kostelci nad Orlicí. Pavel a Jana Hubálkovi varia v bývalej sýpke. Hlava rodiny Pavel prebrázdil krížom-krážom Nemecko i Česko so svojím kuchárskym

remeslom. Stať sa hostinským však túžil len v rodnej dedine. A to sa mu splnilo presne 12. 12. 2012 o 12.00 napoludnie. „Vyprázaný syr s hranolkami v našom jedálnom lístku nikto nenájde. Recepty čerpám zo starých kuchárskych kníh a pripravujem ich moderne. Dôležitá je čerstvosť a suroviny z nášho regiónu, prípadne blízkeho okolia. Ak však hosť trvá na tom, že bude od nás odchádzať spokojný až potom, čo zje syr a nič iné, pripravím mu ho. Odmietnuť zákazníka je totiž hriech,“ vraví skúsený kuchár, ktorý v čase husacích hodov za dva týždne upečie pol tony husí a v období špargle uvarí dva metráky tejto zeleniny. V miestnom hostinci majú hneď pri vchode svoj stôl miestni „štamgasti“. Majiteľ im nepovie inak ako „strejdové“. Ich chute už dobre pozná: štyri pívá a rum. Ktokoľvek by chcel sedieť na ich mieste, nepochodí. Domáci majú celoročnú rezerváciu.

TEXT A FOTO:
LUCIA LUKUŠOVÁ